

הלכות נטילת ידיים שחרית - א

שלשת טעמי נטילת ידיים שחרית

שוע"ר סי' א מהדורא בתרא

ז' אך בזוהר החמירו מאד ... שלא לילך ד' אמות בעוד רוח הטומאה שורה על הידים קודם נטילת ידיים שחרית.

שוע"ר סי' ד מהדורא קמא

א כל אדם הקם ממטתו שחרית, בין עשה צרכיו בין לא עשה צרכיו, צריך לרחוץ ידיו ברביעית הלוג מים מן הכלי, ואפילו אינו רוצה להתפלל עד לאחר כמה שעות. **לפי שכל אדם כשהקב"ה מחזיר לו נשמתו נעשה כבריה חדשה**, כמ"ש חדשים לבקרים כו', שהאדם מפקיד נשמתו עיפה והקב"ה מחזיר לו חדשה ורגועה, כדי לעבוד להשי"ת בכל יכולתו ולשרתו כל היום, כי זה כל האדם. לפיכך צריכים אנחנו להתקדש בקדושתו וליטול ידינו מן הכלי כדי לעבוד עבודתו ולשרתו, **כמו כהן שהיה מקדש ידיו מן הכיור בכל יום קודם עבודתו**.

וכיון שצריך ליטול ידיו מן הכלי דוקא, לכן יברך **על נטילת ידיים, ולא על רחיצת ידיים, מפני שהכלי שממנו נוטלין לידיים נקרא נטלא** בלשון חז"ל, לכן תיקנו בברכה זו לשון נטילה, להורות דצריך כלי.

ד אמרו חכמים כל הישן בלילה ששים נשימות, [כיון] שנסתלקה ממנו נשמתו, באה רוח הטומאה ושורה על גופו, ומיד שניעור משינתו נסתלקה רוח הטומאה מן כל גופו חוץ מן ידיו, **שאין רוח הטומאה מסתלק מעליהם עד שישפוך מים על ידיו ג' פעמים על כל יד בפני עצמה**.

יד המשכים קודם עמוד השחר ונטל ידיו ... אפילו השכיב עצמו אחר כך לישן פעם ב' שינת קבע, **דודאי שורה רוח רעה על ידיו, וצריך לערות עליהן ג' פעמים כשיקום ממטתו, אעפ"כ לא יברך על נטילה זו, דלא תיקנו ברכת על נטילת ידיים אלא כשנעשה בריה חדשה**.

שוע"ר סי' ד מהדורא בתרא

א תקנו חכמים ליטול ידיו במים בכל שחר, ולברך על נטילת ידיים.

והטעם יש מפרשים משום קריאת שמע ותפלה של שחרית, לפי שהידיים עסקניות הן, ומן הסתם משמשו בשינה במקומות המטונפים שבגופו, כמו שיתבאר. וסמך לנטילה זו, שנאמר ארחץ בנקיון כפי ואסובה את מזבחך ה' לשמיע בקול תודה וגו' ... ומברכים על מצוה זו כדרך שמברכין על כל מצות של דבריהם ... לתפלת מנחה או ערבית, צריך לחזר אחר מים עד מיל כמו לתפלת השחר, לסברא זו. **ולסברא זו צריך לברך גם כן על נטילת ידיים למנחה או לערבית, אם אין ידיו נקיות וצריך ליטול**.

אבל אין המנהג כן עכשיו בכל ישראל, אלא אין מברכין על נטילת ידיים רק בשחר לבד, כי כך היתה תקנת חכמים ליטול ידיו במים בכל שחר לבד, ולא בשביל נקיון כפים לתפלה, אלא מהטעם המפורש בזוהר (פי' וישב), ומוזכר גם כן בגמרא, **כדי להעביר רוח הטומאה השורה על הידים מפני הסתלקות קדושת הנשמה בלילה מגוף האדם כשישן, ולהתקדש בקדושתו של מקום ברוך הוא על ידי זריקת מים טהורים מן הכלי, ככהן המקדש ידיו מן הכיור**.

ומכל מקום ראוי לחוש גם לסברא הראשונה למעשה, לחזר אחר מים גם לתפלת מנחה וערבית עד מיל. אבל לא לברך, שספק ברכות להקל. אך אין צריך ליטול מן הכלי ... כי מאחר שנטילת ידיים לתפלה אינה אלא משום נקיון, אין צריך כלי, ולא כח נותן, ולא מים כשרים, ולא שאר דברי המכבים בנטילת ידיים לסעודה.

שוע"ר סי' ו

וטוב שלא יברך ברכת על נטילת ידיים עד לאחר נטילה שנית, שנוטל אחר יציאתו מבית הכסא, ובפרט אם צריך לנקבו שאז אסור לו לברך.

פסקי הסדור, סדר הנטילה

ואם אין לו מים רבים כל כך ליטול ידיו ג' פעמים כראוי, נוטל פעם אחת, **ויברך על נטלת ידיים, כי הברכה לא נתקנה בשביל העברת הטומאה מעל ידיו בלבד, אלא לפי שצריך להתקדש בקדושתו של הקב"ה ולהעביר הטומאה מעל ידיו על ידי זריקת מים טהורים מן הכלי ככהן שמקדש ידיו מן הכיור, ולכך מברכים אשר קדשנו כו'. ולקידוש הידים די בפעם אחת**.

הלכות נטילת ידיים שחרית

הכוללת את הנושאים:

- א. שלשת טעמי נטילת ידיים שחרית**
- ב. נטילת ידיים להעברת רוח הטומאה**
- ג. נטילת ידיים לקריאת שמע ותפלה, ברכות ותורה**
- ד. דיבור אסור הרהור מותר**
- ה. נטילת ידיים בכח אדם, מתוך הכלי, במים הכשרים**
- ו. נטילת ידיים עד הפרק**
- ז. נטילת ידיים להניעור בלילה**
- ח. ניגוב הידיים אחר הנטילה**
- ט. זמן ברכת על נטילת ידיים**
- י. דברים המצריכים נטילה במים**
- יא. ברכת אשר יצר**
- יב. ברכת אלקי נשמה**